

*Hogyan készítsünk óratervet
(célok, feladatok)?*

*Egyéb zenei nevelési
irányzatok.*

NAT 2020

II.3.7. Művészetek

Kiemelt szövegrészek, fő fejezetek

A nevelés a teljes emberre irányul, aki test-
szellem és lélek egysége, tehát a
köznevelés célja nem választható el az élet
céljától.....

Az ének-zene tantárgy oktatása, a magyar ének-zene oktatás Kodály Zoltán zenepedagógiai és nemzetnevelési elveire épül. A köznevelésben részt vevő minden tanuló számára elérhető fejlesztő tevékenység elsősorban az énekhangra támaszkodik. Általa és a zeneoktatás fontos részeként szereplő, a relatív szolmizáció eszközével tanítandó zenei írás-olvasás elsajátításának célja, hogy kialakuljon az értékközpontú zenei anyanyelv értő szeretete.

A tanulók zenei ismereteinek alapja kezdetben a népzene, a magyar népdalkincs közvetítése és megtanulása, majd erre épül a magas művészettel való foglalkozás.

Az ének-zene oktatásban kiemelt szerepet kap az éneklés, kóruséneklés. A tanórákhoz közvetlenül kapcsolódóan védett idő biztosítása szükséges az eredményes iskolai kórusműködés érdekében.

A kodályi filozófia lényege a közösségben éneklés, hiszen azok az ismeretek, melyeket a tanulók az énekórán megtanultak, művészi alkotómunkában nyernek jutalmat. A kórusban a karvezető irányításával a különböző képességű tanulók együtteséből új, közösségi érték jön létre, melyet egyénileg nem tudnának létrehozni. A tanulók megtanulnak alkalmazkodni, felelősséget vállalni, egy célért odaadóan dolgozni, igényességet, fegyelmet, egymásra való figyelmet tanulnak.

II.3.7.1. ÉNEK-ZENE

A) ALAPELVEK, CÉLOK

Sok szép kodályi gondolat köré illeszkednek.

„Mielőtt más népeket akarunk megérteni, magunkat kell megértenünk. Semmi sem alkalmasabb erre, mint a népdal...”

- Identitás, személyiségfejlődés,
- készségek, képességek, kompetenciák, transzferhatás

- Aktív zenei tevékenységek, önkifejezés, kreativitás,
- „A hallás-és ritmikai készségek az agy fiatalkori plaszticitásának köszönhetően az alapfokú képzés 1–4. évfolyamain fejleszthetők a leghatékonyabban.”
- alapszintű zenei írás-olvasás,
- Az ének-zene tanulása elsősorban a készségeket és az ezeket megalapozó képességeket fejleszti.

Következő fejezet rész:

*A tantárgy tanításának specifikus jellemzői az
1–4. évfolyamon*

Itt 1. helyen szerepel:

„Az ének-zene tanításának fő célja az alsó tagozaton az éneklés megszerettetése...”

B) FŐ TÉMAKÖRÖK

FŐ TÉMAKÖRÖK AZ 1–4. ÉVFOLYAMON

1. Zeneművek, énekes anyag
2. Zeneművek, zenehallgatás
3. Zenei ismeretek, ritmikai fejlesztés
4. Hallásfejlesztés
5. Zenei írás, olvasás

C) TANULÁSI EREDMÉNYEK (követelmények)

Az általános követelményeken túl:

ZENEI BEFOGADÓKÉSZSÉG,
ZENEI ALKOTÓKÉSZSÉG,
KULTURÁLIS MŰVELTSÉG ÉS
KULTURÁLIS BEFOGADÓKÉSZSÉG,
ÖNÁLLÓ TANULÁS FEJLESZTÉSE

Következő fontos dokumentum a Kerettanterv
https://www.oktatas.hu/kozneveles/kerettantervek/2020_nat/kerettanterv_alt_isk_1_4_evf

„Az ének- zenei nevelés a tanuló identitástudatának kialakítása és személyiségfejlődése szempontjából kiemelkedő fontosságú.”

A NAT-ban megfogalmazott kulcskompetenciákból indul ki

Ne feledjük: 5. osztályig heti 2 óra!

Az ének-zene tantárgy óráinak sajátosságai

- Kevés új ismeret, sok gyakorlás;
- Az éneklés a központi tevékenység (min. 6-10 dal/óra, évfolyamtól függően);
- A gyakorlás során a játékosság (sok mozgás!) és a zenei élmény van főszerepben;
- Szinte minden órán tanítunk új tartalmat, vagyis új dalt;
- Minden óra tartalmaz mind ritmikai, mind dallami képességfejlesztést is;
- Az órán sűrűn váltakozó, rövid tevékenységek követik egymást.

A tevékenységek hagyományos sorrendje az énekórákon

- Énekes köszönés*
- Légzőgyakorlat, beéneklő gyakorlat*
- Dalcsokor (gyakran dalazonosítással, képességfejlesztő feladatokkal)
- Új dal tanítása VAGY új zenei elem tudatosítása
- Képességfejlesztő tevékenységek, főként ismerős dalokhoz kapcsolódóan
- Zenehallgatás*

* = Opcionális

Az egyes órák tervezése

Az óra témája (vagy „témakör”), típusa jellemzően többféle is lehet:

- Dalkincsbővítés
- Ritmikai (pl. *szinkópa*)
- Dallami (pl. *felső dó és fordulatai*)
- Zenehallgatáshoz kapcsolódó (pl. *hangszerek*)

Az óra típusa: vegyes vagy komplex

Elengedhetetlen a megfelelő magasságú kezdőhangok tervezése!

Az óra menete

(Az oktatási folyamat lépései római számokkal jelezve!)

I. A figyelem felkeltése, a tanulás motivációjának biztosítása

I.1.

I.2. A zenei emlékezet fejlesztése, dalazonosítással

II. Az előzetes ismeretek felidézése (az előismeretek meglétének regisztrálása, ellenőrzése)

Dalazonosítás, majd a tanult dalok gyakorlása

....

II. 3. A zenei írás fejlesztése a dallamírás gyakorlásával

....

III. Az új dal befogadásának előkészítése

IV. Hallás utáni daltanítás mint az új ismeret elsajátítását biztosító folyamat

...

... (a dal többszöri bemutatása megfigyelési szempontokkal)

IV. 3. Zenei megfigyelőképesség fejlesztése, zenei memória fejlesztése.

IV. 3. 1 – 3. Részenkénti daltanulás algoritmusai szerint, soronként (1.; 2.; 1-2.; 3.; 4.; 3-4. sorok)

V. Elsődleges rögzítés

A zenei memória fejlesztése az új dal többszöri eléneklésével.

VI. Vivaldi C-dúr versenymű trombitára és zenekarra, I. tétel részletének prezentálása, megfigyelési szempontok alapján elemzése.

A zenei megfigyelőképesség fejlesztése zenehallgatással

VII. A korábban tanultak új kontextusban való rögzítése

Kiegészítő anyag:
(külön dokumentumok)

Turmezeyné Heller Erika: Óraterv didaktikával
(2017)

Fontos (és részletes) példákat és
fogalommeghatározásokat találunk:

Deákné Kecskés Mónika: A szaktárgyi pedagógiai
folyamat tervezése (2015)

Egyéb zenei nevelési irányzatok

(külön fájlban is, részletesebben:

*Deákné Kecskés Mónika: Egyéb
zenepedagógiai irányzatok 2016)*

Kokas Klára: aktív befogadás, önkifejezés a zenéhez improvizált mozgás segítségével

- gondosan válogatott értékes zenei anyag;
- élményteremtés;
- tisztázott szabálykeretek;
- az egyén, a személyiség tisztelete;
- bizalmi légkör kialakítása, az érintés tabujának feloldása;
- a különbözőség (másság) elfogadása, értéként kezelése.

https://www.youtube.com/watch?v=HOv_zDJGyaU&t=777s (6'28")

- [1] Kokas Klára, Öröm, bűvös égi szikra, (Budapest: Akkord Kiadó, 1998)
 - https://www.youtube.com/watch?v=HOv_zDJGyaU
- (49.16)

Sáry László (1940-)

- A kreatív gyakorlatok sokszínűségével szeretné megnyerni a pedagógusokat ennek a hosszú idő óta hangoztatott tevékenységnek Sáry László
- Sáry László, *Kreatív zenei gyakorlatok*, (Pécs: Jelenkor Kiadó, 1999)

- A gyűjteményben található darabok különböző szóbeli utasításokat tartalmaznak, amelyeket át tudnak fordítani a zene nyelvére.
- A hang összetevői:
 - Időtartam
 - Hangmagasság
 - Hangerő
 - Hangszín
 - Szünetek – a csend

<https://www.youtube.com/watch?v=OpOlYyajs5g>

Jean-Jacques DALCROZE (svájci francia)

- "A zene segítségével összhangba hozni az egyén értelmi és testi képességeit."
- A zenei képességeket a testmozgáson keresztül fejleszti ki = Dalcroze-euritmia: a zenei jelenségeket kifejező mozgás a tanár improvizált zongorajátékára.

<https://www.youtube.com/watch?v=cUITkrWwvNQ>

Carl ORFF: a német nyelvterület zenei nevelésének meghatározó alakja.

- „Az út a cél.” (A játékos, improvizatív tevékenység mint örömforrás.) „Összművészet”: a dráma és a tánc is együtt jár a zenei tevékenységgel.
- A ritmusból indul ki, az improvizatív tevékenységek során a beszéddel és a mozgással játszanak.
- „Orff-Instrumentarium”: számos minőségi ritmus- és dallamjátszó hangszer áll a gyerekek rendelkezésére.
- Az éneklés háttérben van.
- Beengedi a populáris zenét is.
- A zenei írásbeliséget a közoktatásban nem tanítják.

Orff hangszerek:

Edgar WILLEMS

Flamand zenepedagógus

Énekléssel, kottaolvasással és kifejező vagy ritmikus mozgásokkal alakít zenehallgatóvá a módszer.

Lényeges vonása a szülőkkel való intenzív kapcsolat.

Sajátos hangszerparkjuk van.

Források:

- <https://www.parlando.hu/2015/2015-3/Alternativ-zenepedagogia.htm>
- Szőnyi Erzsébet: Zenei nevelési irányzatok a XX. században. Tankönyvkiadó, 1988.
- Kis Jenőné (Kenesei Éva): Alternatív lehetőségek a zenepedagógiában. Tárogató Kiadó, 1994.

Köszönöm a figyelmet!